

ເຄື່ອງມືທາງດ້ານນະໂຍບາຍສຳຫຼັບການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ

ໃນບົດຮຽນຜ່ານມາ ພວກເຮົາໄດ້ທົບທວນຄືນ ເຖິງບັນດາອົງປະກອບທີ່ຈຳເປັນສຳຫຼັບ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນແບບປະສົມປະສານ ທີ່ມີປະສິດທິຜົນ, ລວມທັງບັນດາອຸປະສັກທີ່ກົດຂວາງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແບບປະສົມປະສານ (IREM). ດັ່ງນັ້ນ, ເຖິງເວລາແລ້ວ ທີ່ຕ້ອງໄດ້ຄິດເຖິງ ປະເພດຂອງນະໂຍບາຍທີ່ມີຢູ່ ສຳຫຼັບລັດຖະບານ ອັນເປັນສິ່ງຊ່ວຍໃຫ້ ລັດຖະບານສາມາດດຳເນີນການຄຸ້ມຄອງໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບເປົ້າໝາຍຂອງການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ແລະສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງຕົນໄດ້.

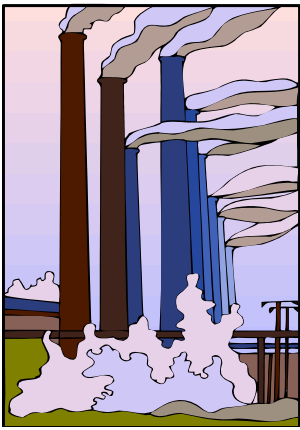
ວັດຖຸປະສົງຂອງນະໂຍບາຍສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນເພື່ອກຳນົດແນວທາງສຳລັບການນຳໃຊ້, ການພັດທະນາ ແລະການປົກປັກຮັກສາ ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດ ກໍຄື ສິ່ງແວດລ້ອມທາງດ້ານກາຍະພາບ. ນະໂຍບາຍສິ່ງແວດລ້ອມ ເປັນຍຸດທະສາດອັນຈຳເປັນ ສຳຫຼັບການຄຸ້ມຄອງການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ການນຳໃຊ້ມາດຕະການທາງດ້ານການປ້ອງກັນ ຫຼື ຫຼີກເວັ້ນ ຜົນກະທົບຈາກການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນປະເພດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ມົນພາວະໃນນ້ຳ, ອາກາດເປັນພິດ, ແລະການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອເປັນຕົ້ນ. ນະໂຍບາຍສິ່ງແວດລ້ອມ ເປັນມາດຕະການນຳທາງລວມ, ຫຼືເປັນຊຸດນຶ່ງຂອງບັນດາມາດຕະການ ຊຶ່ງເປັນບ່ອນທີ່ ລັດຖະບານ ຫຼື ປະເທດໃດໜຶ່ງໄດ້ກຳນົດເປົ້າໝາຍ ແລະ ວັດຖຸປະສົງຂອງຕົນ. ນະໂຍບາຍນີ້ຕາມປົກກະຕິ ຈະມີຂໍ້ແນະນຳຕາມມາເປັນອັນຜັນຂະຫຍາຍ ແລະກຳນົດແຈ້ງໄວ້ວ່າ ຈະສາມາດບັນລຸຜົນຕາມຈຸດປະສົງຂອງນະໂຍບາຍໄດ້ຄືແນວໃດ.

ໃນປະຈຸບັນນີ້, ທຸກໆປະເທດສະມາຊິກອນຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງໄດ້ຮ່າງຍຸດທະສາດ ສຳຫຼັບການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມເປັນຂອງຕົນເອງ, ໂດຍປະກອບມີນະ

ໂຍບາຍໃນຫຼາຍທາງເລືອກ. ໂດຍທັງໝົດນີ້ ລ້ວນແລ້ວແຕ່ມີເປົ້າໝາຍລວມ ເລັ່ງໃສ່ ໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ທີ່ເປັນຂອງລັດ ແລະ ຂອງສ່ວນບຸກຄົນ ເຊິ່ງລວມມີ: ລະບົບດາບຽບການຕ່າງໆ, ກົນໄກການດຳເນີນການແບບສະມັກໃຈ, ກົນໄກການໃຊ້ຈ່າຍຂອງລັດ, ກົນໄກທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ທາງດ້ານການເງິນ. ສ່ວນການອະທິບາຍໂດຍຫຍໍ້ກ່ຽວກັບຮູບແບບຂອງນະໂຍບາຍດັ່ງກ່າວ ໄດ້ສັງລວມໄວ້ໃນພາກຕໍ່ໄປນີ້:

ລະບຽບການ

ຄຳວ່າ ລະບຽບການ ໄດ້ລວມເອົາທັງ ກົດໝາຍ, ການອອກອະນຸຍາດ, ການອອກອະນຸມັດ ແລະມາດຕະຖານຕ່າງໆ. ແຕ່ໂດຍທົ່ວໄປ, ມາດຕະການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ຈະຕົກຢູ່ໃນຮູບແບບຂອງ ລະບຽບການຫຼາຍກວ່າ. ໃນທີ່ນີ້, ລະບຽບການແມ່ນໝາຍເຖິງ ເຄື່ອງມື ສຳຫຼັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດກົດໝາຍສະເພາະໃດໜຶ່ງ ແລະ ກົດໝາຍເປັນພື້ນຖານທາງດ້ານນິຕິບັນຍັດ ສຳຫຼັບການກຳນົດ ນະໂຍບາຍຂອງລັດຖະບານ.

ຕົວຢ່າງ, ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງ ສສ ຫວຽດນາມ ໄດ້ອ້າງໄວ້ວ່າ “ ນ້ຳເສັ້ງ, ວັດຖຸທີ່ເປັນພິດ, ບັນດາປັກເຕຣີ, ວັດຖຸເປັນເຊື້ອໄພ ຫຼື ເປັນເຊື້ອລະເບີດ, ສິ່ງເສດເຫຼືອທີ່ບໍ່ສາມາດສະຫຼາຍຕົວໄດ້ ກ່ອນຈະປ່ອຍລົງໄປສູ່ແຫຼ່ງນ້ຳ ຕ້ອງໄດ້ດຳເນີນການປຸງປັດໃຫ້ດີເສັ້ງກ່ອນ”. ລະບຽບການສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ ອອກມາບັງຄັບໃຊ້ ຈະກຳນົດມາດຕະຖານ, ຂອບເຂດຈຳກັດທາງດ້ານປະເພດ ແລະປະລິມານຂອງສິ່ງເປີ້ເປື້ອນ ທີ່ສາມາດປ່ອຍລົງສູ່ແຫຼ່ງນ້ຳໄດ້.

ການອອກແບບມາດຕະຖານຂອງຄຸນນະພາບນໍ້າ ຈະຕ້ອງເຮັດໃຫ້ ສອດຄ່ອງກັບວັດຖຸປະສົງດ້ານການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມຂອງລັດຖະບານ ຫຼື ຂອງອົງການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ. ວັດຖຸປະສົງຂອງການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ອາດລວມເອົາ:

- ເບົາໝາຍຂອງການປົກປັກຮັກສາ ສໍາຫຼັບລະດັບຂອງ ອົງການຈັດຕັ້ງທາງດ້ານຊີວະວິທະຍາ (ໄດ້ແກ່ ປະຊາກອນ, ຊະນິດພັນ, ຊຸມຊົນ, ລະບົບນິເວດ)
- ຈຸດສຸດທ້າຍຂອງບັນຫາ (Critical endpoints)- ສໍາຫຼັບຊະນິດພັນ ແລະ ປະຊາກອນ ເຊິ່ງອາດຈະເປັນ ອັດຕາການຕາຍ, ການຈະເລີນເຕີບໂຕ, ຫຼື ການສືບ/ຂະຫຍາຍພັນ
- ລະດັບຂອງການປ້ອງກັນ- ຄວາມເປັນໄປໄດ້ທີ່ສາມາດຮັບໄດ້ ສໍາຫຼັບປ້ອງກັນອັດຕາສ່ວນຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ
- ຄວາມສາມາດໃນການກະຕວງ- ສາມາດເປັນມາຕະຖານ ຂອງການກະຕວງຜົນກະທົບອັນຮ້າຍແຮງ ອັນຖືວ່າເປັນກົນໄກການເຕືອນໄພໃນຂັ້ນຕົ້ນ

ບັນດາວິທີການທີ່ລັດຖະບານໄດ້ພັດທະນາຂຶ້ນ ຫຼືນໍາເອົາໄປໃຊ້ໃນການສ້າງມາດຕະຖານ ກ່ຽວກັບຄຸນນະພາບນໍ້າ ຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບປັດໃຈຕ່າງໆດັ່ງນີ້: ຈຸດປະສົງ ແລະປັດຊະຍາຂອງການຄຸ້ມຄອງນໍ້າ, ຄວາມມີພ້ອມຂອງຂໍ້ມູນ, ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີ (ເຊັ່ນ: ເວລາ, ເງິນ, ແລະ ຄວາມຊໍານິຊໍານານດ້ານເຕັກນິກ) ແລະ ຕາໜ່າງວຽກງານທາງດ້ານກົດໝາຍຂອງປະເທດ. ມາເຖິງປະຈຸບັນ, ໄດ້ມີທາງເລືອກຫຼາຍຢ່າງໄວ້ສໍາຫຼັບນັກຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມໃນອ່າງແມ່ນໍ້າຂອງແລ້ວ, ອັນລວມມີ:

- ການນໍາເອົາມາດຕະຖານຄຸນນະພາບນໍ້າຈາກ ພາກພື້ນອື່ນ ຫຼືຊາດອື່ນມານໍາໃຊ້ໂດຍກົງ
- ພັດທະນາວິທີການເພື່ອ ສ້າງມາດຕະຖານສະເພາະແລ້ວ ດໍາເນີນການສ້າງມາດຕະຖານດັ່ງກ່າວ

- ນໍາເອົາວິທີການສ້າງມາດຕະຖານ ທີ່ມີໃນປະຈຸບັນມານໍາໃຊ້ (ອາດນໍາເອົາມາໃຊ້ທັງໝົດ ຫຼືພຽງສ່ວນໜຶ່ງ) ແລ້ວ ດໍາເນີນການສ້າງມາດຕະຖານສະເພາະສໍາຫຼັບແຕ່ລະສານພິດ

ນອກຈາກນັ້ນ, ການສ້າງມາດຕະຖານ ຍັງຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການແຕ່ງຕັ້ງອົງກອນຕິດຕາມກວດກາຂອງລັດ ເພື່ອດູແລກິດຈະກຳຂອງຜູ້ກໍ່ສິ່ງເປົ້າເປື້ອນຂຶ້ນ. ອົງກອນດັ່ງກ່າວນີ້ ຈະເປັນຜູ້ມີອໍານາດໃນການປັບໃໝໃສ່ໂທດຜູ້ທີ່ລະເມີດໄດ້. ໃນກໍລະນີ ອົງກອນກວດກາຕິດຕາມດັ່ງກ່າວ ບໍ່ມີອໍານາດ, ຄວາມຕື່ນຕົວຂອງສັງຄົມ ຄົງເປັນສິ່ງດຽວທີ່ຈະສາມາດກະຕຸກໃຫ້ຜູ້ກໍ່ສິ່ງເປົ້າເປື້ອນ ປະຕິບັດຕາມມາດຕະຖານທີ່ຕັ້ງໄວ້ໄດ້.

ນອກນີ້, ມາດຕະການປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ມີກນໍາມາໃຊ້ ໄດ້ແກ່ ການອອກອະນຸມັດການຄວບຄຸມມົນພິດ (Pollution Control Permit) ເຊິ່ງເປັນມາຕະການຄວບຄຸມໄດ້ທັງມົນພິດທາງອາກາດ ແລະທາງນໍ້າໄດ້. ລະບົບການອອກອະນຸມັດ ດັ່ງກ່າວມີຢູ່ 2 ປະເພດຄື:

1. ລະບົບອອກອະນຸມັດສິ່ງຮອບຂ້າງ (Ambient Permit System) - ລະບົບນີ້ທຳອິດ ບົນພື້ນຖານຂອງການອອກອະນຸຍາດ ໂດຍກຳນົດຕາມການປ່ອຍມົນພິດໄປສູ່ຕົວຮັບຄວາມກົດດັນ (receptor) ທີ່ກຳນົດໄວ້ແລ້ວ. ໃນລະບົບນີ້, ມາດຕະຖານດ້ານຄຸນນະພາບ ອາດມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໄປອີງຕາມ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເປັນຕົວຮັບ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈິ່ງບໍ່ມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງ ເຮັດໃຫ້ຕົວຮັບແຕ່ລະອັນຕ້ອງມີຂອບເຂດມາຕະຖານດ້ານຄຸນນະພາບອັນດຽວກັນ. ເພື່ອຈະອະທິບາຍລະບົບການດັ່ງກ່າວໃຫ້ເຂົ້າໃຈແຈ້ງໄດ້ ຂໍສະເໜີຍ້ອນຄືນໄປເວົ້າເຖິງເລື່ອງຄຸນນະພາບນໍ້າອີກຕື່ມ. ໃນນີ້, ລັດຖະບານສາມາດມີທາງເລືອກ ໃນການກຳນົດມາດຕະຖານກ່ຽວກັບການປ່ອຍສິ່ງເປົ້າເປື້ອນຕ່າງໆລົງນໍ້າ ອີງຕາມ “ ຄຸນນະພາບ” ຂອງແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ຈະເປັນຕົວຮັບ. ຖ້າຮູ້ວ່າ ແຫຼ່ງນໍ້ານັ້ນ ເປັນບ່ອນຊົມໃຊ້ນໍ້າຂອງສັງຄົມ ຫຼື

ວ່າ ເປັນຖິ່ນອາໄສທີ່ສຳຄັນຂອງສັດນ້ຳ, ມາດຕະຖານການປ້ອງກັນ ຕ້ອງເຂັ້ມງວດທີ່ສຸດ (ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ: ປະລິມານຂອງສິ່ງເບື້ອນທີ່ຮັບໄດ້ຕ້ອງຕໍ່າ). ແຕ່ຖ້າວ່າ, ແຫຼ່ງນ້ຳທີ່ເປັນຕົວຮັບ ບໍ່ມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍຕໍ່ມະນຸດ ແລະ ເປັນຖິ່ນອາໄສທີ່ບໍ່ມີ ຄວາມສຳຄັນສູງ, ມາດຕະຖານການປ້ອງກັນບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງເຂັ້ມງວດເທົ່າໃດກໍໄດ້ (ເຊັ່ນຕົວຢ່າງ: ປະລິມານຂອງສິ່ງເບື້ອນທີ່ຮັບໄດ້ຈະສູງກວ່າ).

- 2. ລະບົບອອກອະນຸຍາດປ່ອຍອາຍພິດ (Emission Permit System) - ລະບົບນີ້ ມີຄວາມງ່າຍດາຍກວ່າຫຼາຍ ເພາະວ່າຂອບເຂດເນື້ອທີ່ການກະຈາຍຂອງອາຍພິດຈະກວ້າງກວ່າລະບົບ Ambient permit system. ໃນລະບົບນີ້ ພຽງແຕ່ອອກອະນຸມັດ ອີງໃສ່ແຫຼ່ງຂອງອາຍພິດ ໂດຍບໍ່ຕ້ອງຄຳນຶງເຖິງວ່າ ຜົນກະທົບຂອງອາຍພິດຈະມີຜົນຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເປັນຕົວຮັບນັ້ນແຕ່ຢ່າງໃດ. ໃນນີ້, ອາດຈະກຳນົດໂຄວຕາ (quota) ຂອງປະລິມານອາຍພິດປະຈຳປີ ທີ່ສາມາດປ່ອຍໄດ້ຕໍ່ເນື້ອທີ່ອັນແນ່ນອນໃດນຶ່ງ. ຖ້າເຫັນວ່າ ການປ່ອຍອາຍພິດບໍ່ເກີນປະລິມານທີ່ກຳນົດໃຫ້ ກໍສະແດງວ່າ ຜົນກະທົບທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນກັບສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເປັນຕົວຮັບກໍຈະບໍ່ສູງ.

ຄວາມສະໝັກໃຈ

ບຸກຄົນ ແລະບັນດາໂຮງງານອຸດສາຫະກຳຕ່າງໆ ອາດຈະເປັນເຈົ້າການໃນການປັກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ໂດຍທີ່ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ກົດໝາຍບັງຄັບ. ຕົວຢ່າງ: ການແປຮູບສິ່ງເສດເຫຼືອມາໃຊ້ປະໂຫຍດໃນລະດັບຄອບຄົວ, ການອະນາໄມສະຖານທີ່ຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອຕາມຊຸມຊົນ, ຫຼື ສະຖານທີ່ອື່ນໆນອກຈາກສະຖານທີ່ຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອທາງການ ເຊິ່ງເປັນບ່ອນທີ່ປະຊາຊົນໄດ້ນຳໃຊ້ເປັນບ່ອນຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອມາຕັ້ງແຕ່ເດີມ.

ສ່ວນກົນໄກຂອງຄວາມສະໝັກໃຈທີ່ມັກພົບເຫັນທີ່ສຸດໃນວົງການຂອງໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ອາດຈະແມ່ນການ

ນຳເອົາລະບົບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ (EMS) ມານຳໃຊ້. ແຕ່ຍ້ອນວ່າ ເລື່ອງນີ້ ຈະໄດ້ອະທິບາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງຢູ່ໃນ ການຝຶກອົບຮົມ ພາກ F, ຢູ່ໃນພາກນີ້ ຈະຍົກໃຫ້ເຫັນພຽງແຕ່ແນວຄວາມຄິດລວມເທົ່ານັ້ນ.

ລະບົບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ (EMS) ເປັນເຄື່ອງມືການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມຂ້ອນຂ້າງໃໝ່ ທີ່ມີເປົ້າໝາຍເລັ່ງໃສ່ການພິຈາລະນາ ແລະ ແລະຄວບຄຸມຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແບບມີໂຄງສ້າງສົມບູນແບບ ແລະ ເປັນລະບົບ. ລະບົບນີ້ ມັກຖືກນຳມາໃຊ້ ເປັນລະບົບການຄຸ້ມຄອງໃນໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ເພື່ອເປັນເຄື່ອງມືຊ່ວຍໃນການຈັດການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ແລະຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ. ຄວາມເພິ່ງພໍໃຈຂອງລະບົບອັນເປັນທີ່ສາມາດ ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງທີ່ມີປະສິດທິ

ພາບສູງ ແລະ ເປັນການປັບປຸງການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນ ໄດ້ກາຍເປັນແນວໂນ້ມອັນດີຂອງການປັບປຸງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມດ້ວຍຕົນເອງໃນຖິ່ນແຖວຂອງໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ. ວິທີການແບບສະໝັກໃຈນີ້ ໄດ້ກາຍເປັນທີ່ຍອມຮັບແລ້ວວ່າ ເປັນວິທີການທີ່ໄດ້ຮັບຜົນສຳເລັດສູງໃນທາງປະຕິບັດ ໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບວິທີການເດີມທີ່ອີງໃສ່ລະບຽບການເປັນພື້ນຖານ.

ນອກຈາກນີ້, ນັກບໍລິຫານທີ່ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງການພັດທະນາຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການພັດທະນາໂຄງລ່າງ ຫຼືການພັດທະນາສາທາລະນະປະໂຫຍດຕ່າງໆ ໃນທົ່ວໂລກ ກໍໄດ້ເຫັນວ່າ EMS ເປັນເຄື່ອງມືທີ່ເປັນປະໂຫຍດ ໃນການວາງແຜນການ ກໍຄືການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ. ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມໃນຮູບແບບຂອງ EMS ນີ້ ຮູ້ສຶກວ່າມີ

ຄວາມເໝາະສົມ ສຳຫຼັບອົງກອນປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ ທັງໃນລະດັບຊາດກໍຄືສາກົນ ເພື່ອນຳເອົາໄປໃຊ້ເຂົ້າໃນ ການປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຂອງ ເຂົາເຈົ້າເປັນຢ່າງດີ.

ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ເຫັນວ່າມີແນວໂນ້ມໄປທາງການຈັດ ມາດຕະຖານສຳຫຼັບລະບົບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ໂດຍເລີ່ມຈາກ ການສ້າງ ມາດຕະຖານສາກົນ ISO 14001 ຂຶ້ນ. ການສ້າງມາດຕະຖານສາກົນຂຶ້ນນີ້ ມີເປົ້າ ໝາຍ ເພື່ອສະໜອງບັນດາອົງປະກອບຫຼັກ ທີ່ມີປະສິດທິ ຜົນສູງໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະສາມາດນຳມາໃຊ້ໃຫ້ແທດ ເໝາະກັບຫຼາຍສະພາບແວດລ້ອມແລະເງື່ອນໄຂທາງດ້ານພູມສາດ, ວັດທະນາທຳ, ສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດໄດ້ເປັນຢ່າງດີ.

ອົງປະກອບຫຼັກຂອງ ISO 14001 ທີ່ເປັນພື້ນຖານສຳ ຫຼັບການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມໃນໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ມີດັ່ງນີ້:

- ການທົບທວນສະພາບແວດລ້ອມຂັ້ນຕົ້ນ
- ພັດທະນານະໂຍບາຍຂອງອົງການຈັດຕັ້ງ ອົງຕາມ ບັນຫາ ຫຼື ອົງຕາມພື້ນທີ່
- ພັດທະນາລະບົບການທາງດ້ານກົດໝາຍທີ່ສອດ ຄ່ອງ
- ສັງລວມບັນຫາດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລ້ວດຳເນີນ ການສຶກສາ
- ກຳນົດຫຼັກການລວມສຳຫຼັບການຄວບຄຸມການດຳ ເນີນກິດຈະການ (ການຕິດຕາມກວດກາ ການປະ ພຶດ, ການຄວບຄຸມຄວາມສ່ຽງ, ແລະເຫດການສຸກ ເສີນ)
- ສ້າງແຜນງານຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ເພື່ອເອື້ອອຳ ນວຍແກ່ການປັບປຸງແບບຕໍ່ເນື່ອງ
- ຈັດເຝິກອົບຮົມ ເພື່ອເສີມສ້າງຄວາມສາມາດທາງ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມໃຫ້ແກ່ພະນັກງານທີ່ມີໜ້າທີ່ກ່ຽວ ພັນກັບສິ່ງແວດລ້ອມ
- ຄຸ້ມຄອງຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ແລະຜູ້ສະໜອງສິນຄ້າ
- ການຄົ້ນຄ້ວາ, ການສຳຫຼວດ ແລະການວິໄຈສິ່ງ ແວດລ້ອມ

- ການກວດກາສິ່ງແວດລ້ອມ
- ກຳນົດລະບົບການທົບທວນຄືນ ກ່ຽວກັບສິ່ງແວດ ລ້ອມ ໃຫ້ປະສົບຜົນເປັນຈິງ

ການໃຊ້ຈ່າຍຂອງລັດຖະບານ

ລັດຖະບານສາມາດຈະເລືອກໃຊ້ງົບປະມານຂອງລັດເຂົ້າ ໃນການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ. ໃນນີ້ອາດຈະໃຊ້ ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອລ້າ ຫຼື ເງິນຖືມຸມໃຫ້ແກ່ບັນດາອົງການ ຈັດຕັ້ງ ຫຼືໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ເພື່ອຊ່ວຍຊຸກຍູ້ໃຫ້ເຂົາ ເຈົ້າໃຫ້ບັນລຸເປົ້າໝາຍຂອງວຽກງານການຜະລິດທີ່ບໍ່ມີ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ. ນອກຈາກນີ້, ລັດຖະບານຍັງ ສາມາດກຳນົດເອົາພື້ນທີ່ດິນໃດໜຶ່ງເພື່ອນຳໃຊ້ເປັນເຂດ ສະຫງວນຖິ່ນອາໄສ. ປະສິດທິຜົນຂອງການນຳໃຊ້ງົບປະ ມານຂອງລັດຈະຂຶ້ນຢູ່ກັບຄວາມສາມາດຂອງລັດຖະ ບານໃນການຈັດຕັ້ງ ແລະ ຮັກສາໂຄງການຄົ້ນຄ້ວາ ຫຼື ໂຄງການຕິດຕາມກວດກາຕິດຕາມດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມໄລ ຍະຍາວ.

ຕົວຢ່າງຂອງແຜນງານດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ສຳຄັນທີ່ກຳ ລັງດຳເນີນການໂດຍປະເທດສະມາຊິກໃນອ່າງແມ່ນ້ຳ ຂອງ ພາຍໃຕ້ການອຸປະຖຳຂອງຄະນະກຳມະທິການອົງ ການແມ່ນ້ຳຂອງ ໄດ້ສັງລວມໄວ້ໂດຍຫຍໍ້ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ແຜນງານສຳຫຼັບການຄຸ້ມຄອງປ່າ ແລະການ ພັດທະນາການຮ່ວມມື

ແຜນງານນີ້ເກີດຂຶ້ນຈາກຄວາມເປັນໜ່ວງເປັນໃຍຕໍ່ຊັບພະ ຍາກອນການປະມົງ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ. ປານັບວ່າ ເປັນຊັບພະຍາກອນຊະນິດໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນເປັນ ຢ່າງຍິ່ງ, ບໍ່ວ່າທາງດ້ານເສດຖະກິດ ກໍຄືດ້ານສັງຄົມ ຕໍ່ ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງມີ ຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ກວດກາຕິດຕາມສຸຂະພາບຂອງ ຊັບພະຍາກອນຊະນິດນີ້ຢູ່ເປັນປະຈຳ. ໃນປະຈຸບັນນີ້, ການຜະລິດປ່າ ແລະການສ້າງລາຍຮັບຈາກການຫາປ່າ

ກຳລັງຖືກຄຸກຄາມຈາກ ການເຊື່ອມໂຊມລົງຂອງຖິ່ນອາໄສ ແລະ ກິດຈະກຳການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນນ້ຳອື່ນໆ ອັນເປັນເຫດໃຫ້ເປັນການກົດກັນເສັ້ນທາງການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປາ ກໍຄືການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງວຽກງານການຈັບປາໃນອ່າງນ້ຳຂອງເປັນບາງເຂດ.

ວັດຖຸປະສົງລວມຂອງແຜນງານນີ້ ແມ່ນເພື່ອຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນປາ ແບບຍືນຍົງແລະມີການສົມທົບປະສານງານກັນດີ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນໃຕ້, ອັນລວມເອົາທັງ ການພັດທະນາທ່າແຮງທາງດ້ານເສດຖະກິດ ກໍຄືທາງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງຊັບພະຍາກອນການປະມົງນອກເຂດທະເລ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ອີກດ້ວຍ. ແຜນງານດັ່ງກ່າວ ມີເປົ້າໝາຍແນ່ໃສ່ ເສີມຂະຫຍາຍ ການຮ່ວມມືໃນພາກພື້ນ ແລະໃສ່ສອງຂະແໜງການຫຼັກດັ່ງນີ້:

- ຫານຫາປາ ແລະຊັບພະຍາກອນການປະມົງອື່ນໆ - ສ້າງຕັ້ງລະບົບການຄຸ້ມຄອງການຫາປາ ເພື່ອຮັບປະກັນການນຳໃຊ້ແບບເສດຖະກິດ ແລະການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນຢູ່ໃນພາກພື້ນ
- ການພັດທະນາການລ້ຽງສັດນ້ຳຂະໜາດນ້ອຍ - ຍົກລະດັບລາຍຮັບຂອງຊາວກະສິກອນຜ່ານການພັດທະນາລະບົບທຸລະກິດ ການລ້ຽງສັດນ້ຳຂະໜາດນ້ອຍ ແບບແບບຍືນຍົງ.

ແຜນງານນີ້ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບໃນການສຶກສາຄົ້ນຄ້ວາ ແລະມີເປົ້າໝາຍແນ່ໃສ່ ການພັດທະນາລະບົບການຄຸ້ມຄອງການປະມົງ ໃນລະດັບພາກພື້ນ, ລວມທັງ ການກຳນົດຖິ່ນອາໄສທີ່ສຳຄັນ, ການສຶກສາກ່ຽວກັບການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງຊັບພະຍາກອນປາ ແລະ ສຶກສາຫາຜົນກະທົບຂ້າມແດນ ຈາກໂຄງການພັດທະນາທາງນ້ຳຕໍ່ຊະນິດພັນປາທີ່ມັກເຄື່ອນຍ້າຍໄປມາ. ສ່ວນອົງປະກອບລະອຽດຂອງແຜນງານສະແດງໄວ້ໃຫ້ເຫັນໃນຕາຕະລາງທີ 1.

ຕາຕະລາງທີ 1: ແຜນງານການປະມົງຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງ

ຂະແໜງການປະມົງ	ອົງປະກອບ
ການຫາປາແລະຊັບພະຍາກອນການປະມົງອື່ນໆ	ການສຶກສາການປະມົງໃນແມ່ນ້ຳຂອງ - ການເຄື່ອນຍ້າຍ ແລະການວາງໄຂ່ຂອງປາ ແລະ ຜົນກະທົບຈາກການຄຸ້ມຄອງນ້ຳ (ໃນລະດັບອ່າງນ້ຳ) ການຄຸ້ມຄອງການຫາປານ້ຳຈິດ ຂອງປະເທດກຳປູເຈັຍ ການຄຸ້ມຄອງການປະມົງໃນອ່າງເກັບນ້ຳ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ
ການລ້ຽງສັດນ້ຳ ຂະໜາດນ້ອຍ	ປັບປຸງລະບົບຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການປະມົງນອກເຂດທະເລ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ ການສົ່ງເສີມຊາວຊົນນະບົດໃນການພັດທະນາການປະມົງໃນເຂດສາມຫຼ່ຽມແມ່ນ້ຳຂອງ ການລ້ຽງຊະນິດພັນປາພື້ນເມືອງຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ (ໃນລະດັບອ່າງນ້ຳ) ການພັດທະນາການລ້ຽງປາເຂດພູດອຍ (ໃນລະດັບອ່າງນ້ຳ) ໃຫ້ການຊ່ວຍເຫຼືອດ້ານສະຖາບັນ (ໃນລະດັບອ່າງນ້ຳ)

ເຄືອຄ່າຍໂຄງການຕິດຕາມກວດກາຄຸນນະພາບນ້ຳ

ແຜນງານຕິດຕາມກວດກາຄຸນນະພາບນ້ຳ ພາຍໃນສີ່ປະເທດສະມາຊິກໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນໃຕ້ ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຂຶ້ນໃນປີ 1985. ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ແຜນງານດັ່ງກ່າວໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານການເງິນຈາກບັນດາອົງການຜູ້ໃຫ້ທຶນ, ແຕ່ໃນຕໍ່ໜ້າ ແຜນງານດັ່ງກ່າວ

ອາດຈະໄດ້ໃຊ້ທຶນຮ່ວມກັນລະຫວ່າງຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແລະ ສີ່
ປະເທດສະມາຊິກ. ຈຸດປະສົງຂອງແຜນງານນີ້ມີຄື:

- ຕິດຕາມເພື່ອກຳນົດຄວາມເປັນມາຂອງສະພາບ
ການໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະເພື່ອຕິດຕາມການປ່ຽນ
ແປງຂອງຄຸນນະພາບນ້ຳ ໃນແມ່ນ້ຳສາຍຫຼັກ ແລະ
ສາຂາຂອງພວກມັນ
- ສ້າງຕັ້ງລະບົບການ ເພື່ອຊອກຮູ້ບັນຫາກ່ຽວກັບຄຸນ
ນະພາບນ້ຳລ່ວງໜ້າ ອັນທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ
ຈາກວຽກງານການພັດທະນາທັງໃນປະຈຸບັນ ແລະ
ໃນອະນາຄົດ
- ພັດທະນາເຄື່ອງມືສຳຫຼັບການຄາດການ ແລະຍຸດ
ທະສາດການຫຼີກລ່ຽງບັນຫາທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນກັບສິ່ງ
ແວດລ້ອມທີ່ກ່ຽວກັບນ້ຳ ອັນເປັນທີ່ກຳເນີດຂອງທຳ
ມະຊາດ ແລະມະນຸດ ໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ

ໃນໄລຍະຜ່ານມາແຜນງານນີ້ ໄດ້ສ້າງສະຖານີເກັບຕົວ
ຢ່າງນ້ຳໄວ້ 102 ແຫ່ງ ອັນປະກອບດ້ວຍ:

- 16 ແຫ່ງຕັ້ງຢູ່ແຄມແມ່ນ້ຳໃຫຍ່ (14 ແຫ່ງຕັ້ງຢູ່
ແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ອີກ 4 ແຫ່ງຕັ້ງຢູ່ແຄມນ້ຳ
ບາສັກ (Bassac))
- 35 ແຫ່ງຕັ້ງຢູ່ຕາມແຄມສາຂາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ
- 44 ແຫ່ງ ຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດສາມຫຼ່ຽມແມ່ນ້ຳຂອງ ໃນ
ປະເທດວຽດນາມ
- 5 ແຫ່ງຕັ້ງຢູ່ເຂດດິນທາມຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ

ບັນດາເຄື່ອງມືທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະສິ່ງ ກະຕຸກຊຸກຍູ້ທາງດ້ານການເງິນ

ເຄື່ອງມືທີ່ເປັນທາງເລືອກອີກອັນໜຶ່ງສຳຫຼັບເປັນແຮງຈູງ
ໃຈໃນການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ສາມາດເຮັດໄດ້
ຜ່ານການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືທາງດ້ານເສດຖະກິດ ເຊິ່ງເປັນ
ສິ່ງກະຕຸກຊຸກຍູ້ທາງດ້ານການຕະຫຼາດ. ມາເຖິງປະຈຸບັນ
ເຫັນວ່າມີຕົວຢ່າງຂອງເຄື່ອງມືທາງດ້ານເສດຖະກິດຫຼາຍ
ຢ່າງ ອັນກາຍເປັນສະໜາມແຫ່ງຄວາມວິວັດທະນາການ

ໃນບັນດາປະເທດກຳລັງພັດທະນາ. ຕົວຢ່າງອັນສຳຄັນ
ຂອງເຄື່ອງມືທາງດ້ານເສດຖະກິດນີ້ ໄດ້ແກ່ ຫຼັກການ
“ຜູ້ກໍ່ມົນລະພິດເປັນຜູ້ຈ່າຍ” (polluter pays). ຫຼັກການ
ດັ່ງກ່າວນີ້ ລວມເອົາການກຳນົດມາດຕະການເກັບຄ່າທຳ
ນຽມຈາກໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ຜູ້ທີ່ລະບາຍນ້ຳເສັງລົງ
ໃນແຫຼ່ງນ້ຳ. ຫຼັກການພື້ນຖານຂອງແນວຄວາມຄິດນີ້
ແມ່ນ ຖ້າຜູ້ໃດຜະລິດນ້ຳເສັຍຫຼາຍ ກໍຕ້ອງຈ່າຍເງິນສູງ.
ເນື້ອໃນຈິດໃຈຫຼັກຂອງຫຼັກການດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນ ການ
ເພີ່ມລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ບັນດາໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ທີ່ມີ
ຄວາມພະຍາຍາມຫຼຸດຜ່ອນການສ້າງມົນລະພິດ ແລະ
ພະຍາຍາມປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ.